

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата педагогічних наук,

доцента Біницької Катерини Миколаївни

на дисертацію **Грищук Юлії Володимирівни**

«Розвиток педагогічної освіти у Республіці Польща

в контексті європейських інтеграційних процесів»,

представлену на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук

за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти

Актуальність обраної теми. Сучасний стан розвитку вітчизняної системи освіти, зокрема і педагогічної зумовлений європейським інтеграційним вектором розвитку нашої держави. Тому вивчення позитивного європейського досвіду модернізації системи освіти європейських держав, які вже провели реформи в освітній галузі та довели їх ефективність на практиці, а також інтегрувались до Європейського Союзу є важливим для України. У зв'язку з цим вивчення досвіду Республіки Польща становить значний інтерес, до того ж, ці дві країни мають спільне історичне та культурне минуле, є близькими не тільки територіально, але й ментально.

Вивчення польського досвіду розвитку педагогічної освіти в контексті її інтеграції та необхідності підвищення якості вітчизняного освітнього процесу відповідно до міжнародних стандартів обумовило сучасність досліджуваної проблематики задля виокремлення позитивного досвіду.

Доцільність проведення дослідження окреслюється необхідністю розв'язання суперечностей, на які вказано Юлією Володимирівною Грищук.

Дисертаційне дослідження виконано згідно з науковою темою науково-дослідної лабораторії освітології Київського університету імені Бориса Грінченка «Освітологічні засади забезпечення якості освіти в університеті» (державний реєстраційний № 0116U003292).

Отже, дисертаційне дослідження Грищук Ю. В. вважаємо актуальним, доцільність його проведення обґрунтовано, аргументовано та доведено.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій сформульованих у дисертації Грищук Ю. В. забезпечено наскрізною науковою логікою мети, завдань, змісту та висновків. Обґрунтованість отриманих результатів зумовлена опрацюванням репрезентативної джерельної бази – 345 найменувань, із них 110 іноземними мовами, що відповідає вимогам до порівняльно-педагогічних досліджень. Це слугує беззаперечним аргументом інформативності та доказовості представленої роботи.

Наукова новизна одержаних результатів, їх значення для науки та освітньої практики. Характеризуючи наукову новизну рецензованого дисертаційного дослідження, зауважимо, що вона грамотно та повно представлена у вступі роботи. Автором вперше обґрунтовано основні періоди розвитку педагогічної освіти Республіки Польща в її історичному поступі до європейської інтеграції, а саме: 1980 – 1991 рр. – підготовки до асоціації з Європейським Союзом; 1991 – 2004 рр. – асоційованого членства в Європейському Союзі; 2004 – 2017 рр. – членства в Європейському Союзі; виокремлено та проаналізовано законодавчі й організаційні зміни (зміни, що стосуються функціонування системи педагогічної освіти; реструктуризації мережі закладів вищої освіти; концепцій підготовки педагогічних працівників) у розвитку педагогічної освіти Республіки Польща відповідно до вимог європейського освітнього простору на кожному виокремленому періоді; визначено перспективні напрями впровадження польського досвіду щодо законодавчих та організаційних змін у педагогічну освіту України, зокрема на законодавчому рівні: створення механізмів гармонізації законодавства України у сфері освіти із законодавством Європейського Союзу; розроблення галузевої рамки кваліфікацій та нових стандартів педагогічної освіти відповідно до вимог європейського простору вищої

освіти; на організаційному рівні: модернізація змісту та методології побудови освітніх програм на основі компетентнісного підходу; удосконалення змісту підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних працівників; диверсифікація мов навчання у закладах вищої педагогічної освіти; створення умов для забезпечення якості педагогічної освіти відповідно до європейських стандартів і рекомендацій; здійснено порівняльний аналіз поняття «педагогічна освіта» у польському та українському науковому просторі.

Позитивною рисою даного дослідження є його практичне значення, яке полягає у тому, що дисертанткою розроблено та впроваджено робочу програму навчальної дисципліни «Методологія порівняльних досліджень у сфері освіти» для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії; методичні рекомендації «Тезаурус порівняльного дослідження розвитку педагогічної освіти: Україна та Республіка Польща» для викладачів і студентів закладів вищої педагогічної освіти.

Оцінка змісту та завершеності дисертації. Згідно з визначеними метою і завданнями в роботі логічно побудовано структуру наукового пошуку. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел.

У першому розділі *«Розвиток педагогічної освіти Республіки Польща в контексті європейських інтеграційних процесів як об'єкт наукового дослідження»* схарактеризовано базові поняття дослідження у польському та українському науковому просторі; вивчено проблему розвитку педагогічної освіти у Республіці Польща в педагогічній теорії; досліджено суспільно-політичні та соціокультурні передумови європейського вектору розвитку педагогічної освіти у Республіці Польща.

Констатуємо, що у розділі ґрунтовно проаналізовано, систематизовано поняття, що використовуються у польському науковому просторі, зокрема: «oświata» і «edukacja» (освіта), «kształcenie» (підготовка), «edukacja nauczycielska» (освіта вчителя), «kształcenie nauczycieli» (підготовка

вчителів), «pedagogiczne kształcenie nauczycieli» (педагогічна підготовка вчителів), «kształcenie zawodowe nauczycieli» (професійна підготовка вчителів) (сторінки 34-40 дисертації та 9-10 автореферату).

Зазначимо, що хоч авторка приділяє надмірну увагу науковому аналізу розвитку педагогічної освіти Польщі у 1918-1980 рр., що виходить за хронологічні рамки дослідження, однак це дозволило висвітлити суспільно-політичні та соціокультурні передумови розвитку педагогічної освіти Республіки Польща.

У другому розділі *«Законодавчі та організаційні зміни у розвитку педагогічної освіти Республіки Польща в контексті європейських інтеграційних процесів»* авторкою обґрунтовано основні періоди розвитку педагогічної освіти Республіки Польща в процесі європейської інтеграції країни, зокрема I період – 1980 – 1991 рр. – підготовки до асоціації з Європейським Союзом; II період – 1991 – 2004 рр. – асоційованого членства в Європейському Союзі; III період – 2004 – 2017 рр. – членства в Європейському Союзі, а також здійснено міждисциплінарний аналіз цих процесів.

Авторкою досліджено мотивацію вибору польськими студентами напряму «Педагогіка» серед здобувачів II рівня вищої освіти «магістр» у Вищій школі педагогічній Спілки польських вчителів (м. Варшава, 2015/2016 н.р.).

У цілому матеріал розділу є актуальним, а джерельна база відповідною.

Третій розділ *«Використання досвіду Республіки Польща у розвитку педагогічної освіти в Україні в контексті європейських інтеграційних процесів»*.

Не викликають сумніву аргументи авторки, що організаційні зміни у розвитку педагогічної освіти України відбулись за такими основними напрямами: запровадження двоциклової підготовки педагогічних кадрів; створення умов для безперервної освіти педагогічних працівників; активне запровадження інклюзивної освіти; децентралізація управління освітою;

налагодження європейської співпраці у забезпеченні надання якості вищої педагогічної освіти.

Заслуговують на увагу порівняльний аналіз ключових загальних та спеціальних компетентностей за циклами навчання, які представлені у таблиці 3.5 (сторінки 213-214 дисертації).

У розділі виокремлено законодавчий та організаційний напрями використання прогресивних ідей польського досвіду для їх реалізації в Україні.

У Висновках представлено й охарактеризовано результати здійсненого дослідження, обґрунтовано значущість питань, які вивчалися для можливого їх використання, для розвитку вітчизняної педагогічної освіти. Прогнозовано наукові проблеми, які можуть стати предметом наступних досліджень. Слід також наголосити, що представлені матеріали Додатків суттєво підвищують практичну цінність результатів дослідження.

Загалом структура дисертаційного дослідження побудована логічно, зміст роботи відповідає окресленим завданням.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях. Основні положення дисертаційного дослідження Грищук Ю. В. знайшли відображення у 30 публікаціях, із них – 29 одноосібні, у тому числі: 16 статей у провідних фахових виданнях України; 1 – у зарубіжному періодичному виданні; 1 методичні рекомендації; 11 публікацій у інших наукових виданнях; 1 програма навчальної дисципліни у співавторстві.

Достовірність отриманих наукових і практичних результатів дослідження підтверджено їх апробацією на 12 міжнародних (з них – 2 зарубіжні у містах Братислава та Познань), та 10 всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертаційне дослідження відповідає спеціальності, за якою воно подане до захисту. Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичним. Дисертація

виконана відповідно до встановлених вимог щодо оформлення дисертаційних робіт.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертантом результатів, слід відмітити деякі дискусійні положення, а також висловити окремі побажання і зауваження:

1. Позитивно оцінюючи вивчення автором польського досвіду адаптації законодавства до вимог ЄС у п.2.1 зазначимо, що робота виграла б, якщо автор більш детально проаналізувала трансформаційні процеси в нормативно-правових документах в контексті розбудови польської системи освіти.

2. На нашу думку, анкетування для визначення мотивації вибору напряму навчання «Педагогіка» доцільно було провести не лише для польських студентів, а й у вітчизняних закладах вищої освіти та за результатами порівняльного дослідження розробити рекомендації щодо підвищення мотивації вибору українськими студентами педагогічних спеціальностей.

3. Розділ 2, на нашу думку, переобтяжений таблицями. Так, таблиці 2.6, 2.7 (с. 158), 2.9., 2.10 (с. 162) без будь-якої шкоди для основного змісту дисертації можна було розмістити в додатках.

4. У дисертаційній роботі Список використаних джерел представлено в кінці кожного розділу основної частини дисертації та після загальних Висновків, хоча відповідно до вимог Наказу МОН України від 12.01.2017 № 40 (п. 11) він формується здобувачем наукового ступеня за його вибором лише одним із таких способів.

Однак наведені зауваження та побажання не применшують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи Грищук Ю. В.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження «Розвиток педагогічної освіти у Республіці Польща в контексті європейських інтеграційних процесів», виконане Грищук Юлією Володимирівною,

є самостійним, завершеним науковим дослідженням, в якому на належному рівні узагальнено результати наукового пошуку. Враховуючи актуальність теми, наукову новизну отриманих результатів та їхню практичну значущість, відповідність вимогам пунктів 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24.07.2013 р., із змінами внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 р.), нормативним актам МОН України та паспорта спеціальності, а її автор Гришук Юлія Володимирівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,

доцент, доцент кафедри педагогіки

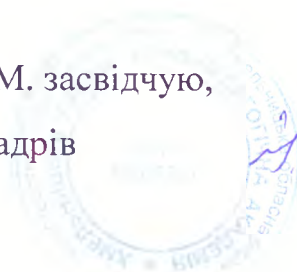
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

К. М. Біницька

Підпис Біницької К.М. засвідчую,

Начальник відділу кадрів

В. М. Барановська